

Олефіренко Юлія Леонідівна,
студентка 3 курсу навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: доцент кафедри господарсько-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук **Тищенко Ю.В.**

ПРОБЛЕМИ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Сучасна практика господарювання показує, що найважливішою ознакою ринкової економіки є існування та взаємодія великих, середніх і малих підприємств та їх оптимальне співвідношення.

У світовій економіці практично немає такої сфери, яка могла б обійтися без продукції та послуг малого бізнесу. На відміну від великого підприємства, малий бізнес мобільний, швидко реагує на зміни і потреби ринку, пропонує штучний, унікальний товар або послугу, має високу ефективність капіталовкладень і прибутковість.

Питання стосовно малого бізнесу в Україні на сьогодні лишаються ще не достатньо вивченими. Різні аспекти розвитку малого підприємства в Україні досліджувалися та представлені у працях як закордонних, так і вітчизняних науковців, а саме: В. Виговської, З. Варналія, Г. П'ятницької, М. Харченко, Л. Лебедевої, Ю. Долгорукова та ін.

Згідно частиною третьою ст. 55 Господарського кодексу суб'єктами малого підприємства є:

- фізичні особи, зареєстровані в установленому законом порядку як фізичні особи - підприємці, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України;

- юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 мільйонам євро, визначену за середньорічним курсом Національного банку України [1].

В Україні, за офіційними даними, в 2012 р. у загальному обсязі реалізованої продукції частка малих підприємств склала 12,5%, фізичних осіб-підприємців - 5%. Проте експерти внесок малого бізнесу в економіку України оцінюють значно скромніше - 5-6% ВВП [4].

Аналіз сучасного стану та проблем розвитку малого підприємництва в Україні свідчить про те, що подальший розвиток ситуації без активного та позитивного втручання держави може привести до згорання даного сектора економіки з відповідним загостренням економічних проблем та посиленням соціальної напруги. Малі підприємства в Україні у своїй діяльності стикаються з великими труднощами.

Проблемою малих підприємств є недостатня ресурсна база як матеріально-технічна, так і фінансова. Практично йдеться про створення нового сектора економіки майже на порожньому місці. Постійні зміни Податкового кодексу України, нерозвиненість механізмів підтримки малого підприємництва не дозволяють цьому сегменту економіки реалізовувати свій потенціал повною мірою. Наступна проблема - це та законодавча база, на яку зараз може спиратися мале підприємництво. Поки вона, ще недосконала, а в багатьох випадках взагалі відсутня. Недоступність грошей і висока вартість кредитних ресурсів, низька купівельна спроможність населення, криза ліквідності і криза неплатежів, обмежені можливості конкурентної боротьби з представниками середнього та великого бізнесу є одними з найчастіших проблем малого бізнесу.

Основними причинами гальмування розвитку малого підприємництва в Україні є:

- неопрацьованість законодавства як з питань розвитку малого підприємництва, так і підприємництва в цілому;
- високі податки, що змушує деяких суб'єктів малого та середнього підприємництва йти в тіньову економіку;
- недостатня державна фінансова-кредитна і майнова підтримка малих підприємств;
- відсутність дійового механізму реалізації державної політики щодо підтримки малого бізнесу;
- недосконалість системи обліку та статистичної звітності малих підприємств;
- обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення;
- недосконалість системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності;
- відсутність стимулів для інвестицій;
- психологічне неприйняття позитивної ролі підприємців у ринкових перетвореннях серед окремих верств населення [3, с. 206].

З метою подолання негативного впливу вказаних проблем, що є перешкодою на шляху досягнення національного завдання прискореного економічного зростання, практичні дії мають бути зосереджені на таких основних напрямках, як:

- удосконалення чинної нормативно-правової бази як основи процесу розвитку малого підприємництва, зокрема в частині формування системи фінансової підтримки;
- розв'язання питань щодо організаційного забезпечення малого підприємництва, насамперед: дієвість цільових і регіональних програм розвитку та підтримки малого підприємництва з відповідним ресурсним забезпеченням;
- узгодження дій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, розробка єдиної системи реєстрації та легалізації суб'єктів підприємництва;
- удосконалення мережі та підвищення дієвості роботи громадських об'єднань, які сприяють розвитку малого підприємництва;
- запровадження практики використання державних кредитних ліній для підтримки малого підприємництва із зазначенням середнього розміру позики, процентної ставки та секторів кредитування при умові створення нових робочих місць;
- створення спеціалізованої банківської установи або установи з кредитування малого підприємництва або впровадження порядку його кредитування комерційними банками під гарантії бюджетних коштів;
- перегляд механізмів цільового використання коштів фонду сприяння зайнятості населення на розвиток малого підприємництва;
- організація інформаційного, консультативного та кадрового забезпечення;

Отже, можемо відмітити, що на даному етапі розвиток малого бізнесу в Україні відбувається хаотично. Наразі необхідним є створення відповідної правової бази розвитку малого підприємництва, фінансово-кредитної та матеріально-технічної підтримки, науково-методичного, інформаційно-консультативного та кадрового забезпечення малого підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України № 436 від 16 січня 2003 р. // Офіційний вісник України. - 2003.
2. Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні : Закон України № 4618 від 22 берзня 2012 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>
3. Бойчик І. М. Економіка підприємства: навч. посібник / І.М. Бойчик. - К. : Атіка, 2004. - 480 с.
4. Проблеми малого бізнесу в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://yasno-group.com>